

БИБЛИОТЕКА – МЕСТО РАЗВОЈА АКТИВНОГ И ОДГОВОРНОГ ДРУШТВА

*Библионеј 2023 (17. јодиињи сѣручно-научни скуј
Заједнице матиичних библиотека Србије): Деца и млади:
библиотеке за нове генерације*

Стручно-научни скуп Заједнице матичних библиотека Србије, 17. по реду, Библионет 2023: „Деца и млади: библиотеке за нове генерације”, одржан је у периоду од 7. до 9. септембра у Сомбору, у организацији Заједнице матичних библиотека Србије и Градске библиотеке „Карло Бијелички”. Овогодишњи скуп био је фокусиран на библиотечко-информациону делатност за децу и младе, на изазове и трендове који утичу на библиотеке, а окупио је преко 170 учесника из 40 установа из Србије и региона.

На свечаном отварању говорили су Вања Марковић, самостална саветница и руководилац у Министарству културе Републике Србије, Антонио Ратковић, градоначелник Града Сомбора, др Владимир Пиштало, председник Заједнице матичних библиотека Србије и управник Народне библиотеке Србије, проф. др Гордана Рудић, шеф Катедре за библиотекарство на Педагошком факултету у Сомбору, и у име домаћина, Наташа Туркић, директорка Градске библиотеке „Карло Бијелички” у Сомбору.

Награда „Ђура Даничић” за укупан допринос развоју библиотечко-информационе делатности и културе у Републици Србији додељена је Жаклини Николић, библиотекарки саветници и директорки Библиотеке „Центар за културу” из Кладова. Образложење је саопштила Даниела Скоковић, чланица жирија.

Након свечаних обраћања и доделе Награде „Ђура Даничић” уследио је радни део скупа, који је у, два радна дана, био подељен у неколико сесија.

Првог дана на програму су била пленарна предавања, а две програмске новине обележиле су овогодишњи скуп. Први пут је одржан паралелни програм и први пут је у оквиру скупа, као нови вид сарадње, одржан Форум Библиотекарског друштва Србије.

Програм су започели предавачи по позиву. Катја Вебе (Међународна библиотека за младе, Минхен) говорила је о Међународној библиотеци за младе, највећој библиотеци тог типа у свету, о публикацијама из југоисточне Европе које су у њој заступљене, као и о годишњем каталогу који ова библиотека објављује – *The White Ravens*. Библиотеку је 1949. године, у Минхену, основала визионарка Јела Лепман. Данас броји преко 650.000 наслова на 240 различитих језика. Сузан Брант, самостална консултанткиња за библиотеке (Библиотечки центар, сервисни центар за преко 150 библиотека у Шлезвиг-Холштајну, у Немачкој), говорила је о креативним идејама у раду са децом, кроз циљеве одрживог развоја. Том приликом скренула је пажњу на важност Унесковог приступа *писмености будућности*¹ за библиотеке за децу и младе. Алица Коларић са Универзитета у Задру (Одјел за информацијске знаности) представила је рад „Деца и млади као корисници дигиталних информација” и говорила о значају подучавања медијске писмености и развоја критичког мишљења. Кампању Хрватског читатељског друштва за подстицање читања наглас, деци од рођења, под називом „Читај ми!” представила је Снежана Берак (Народна књижница „Петар Прерадовић”, Бјеловар). Градску и Свеучилишну библиотеку из Осијека, као пример мултикултуралне библиотеке, као и Фестивал језика, који је покренут 2012. године с циљем културне размене и чувања традиционалних вредности, приказали су Сузана Биглбауер и Синиша Петковић. Добрила Бегенишић, из Народне библиотека Србије, у свом излагању о истраживању, које је спровела у 18 матичних библиотека у Републици Србији, указала је на то да је рад са децом у библиотекама веома развијен, али да постоји проблем у виду простора, фонда и организовања програма намењених младима, те да се на основу расположиве документације не може са сигурношћу утврдити обим, врста и квалитет услуга које се пружају овој категорији корисника. Предавањем „Библиотеке и библиотекарски као подршка образовању о Холокаусту” Биљане Албахари, из Библиотеке града Београда, и Наде Бањанин Ђуричић, едукаторке из области културе сећања и Холокауста, представљени су модалитети у раду са младима о култури, историји и традицији јеврејског народа, као виду борбе против антисемитизма, предрасуда и дискриминације. На самом крају првог радног дана, Анђелија Пругинић (Градска библиотека „Карло Бијелички” Сомбор) изложила је програм „Лето са Малим принцом”, који је, поводом обележавања 80 година књиге *Мали принц*, био организован на Дечјем одељењу Градске библиотеке „Карло Бијелички”, током летњих месеци 2023. године.

¹ Future UNESCO, <https://en.unesco.org/futuresliteracy> (преузето 20. 9. 2023).

Другог радног дана главни програм био је подељен у две сесије, на којима је представљено шеснаест иновативних и инспиративних радова и истраживања. Прву сесију отвориле су Јелена Подгорац Јовановић и Биљана Богојевић (Библиотека шабачка) радом „Књиге у шаке, читање је здраво” и представиле истраживање које је Библиотека шабачка спровела на тему читалачких навика код деце, у ком је доказано да су деци неопходни трајни свакодневни подстицаји од родитеља, учитеља и библиотекара. Потом је Милица Матијевић (Библиотека „Димитрије Туцовић”, Лазаревац) у раду „Повратак на почетак – разговори о књигама: читалачки клуб у библиотеци ’Димитрије Туцовић’ у Лазаревцу” говорила о развоју и врстама читалачких клубова и кроз пример приказала начин њиховог формирања и рада. Надахнуто излагање Елизабете Георгиев (Народна библиотека „Детко Петров”, Димитровград) „Када се сан уз књигу оствари – лична перспектива рада са децом”, показало је ширину библиотечке професије, која нуди безброј могућности за професионални и лични развој. Виолета Ђорђевић (Библиотека града Београда) појаснила је концепт: библиотека као „треће место” – место које нуди лежерност, али садржаје и услуге којима јача капацитете својих корисника. Вишња Љ. Рајковић Мрдаковић говорила је о кључним променама општих схватања и пракси у раду са децом и младима са посебним потребама на Дечјем одељењу Народне библиотеке Смедерево. Златко Ахмић представио је заједнички рад са Јеленом Јовин (Библиотека Матице српске) о стимулсању и развоју писмености од најранијег доба до активног коришћења библиотечког фонда и тиме покушао да да одговор на питање: Како одгојити читаоца?

Потом су уследила излагања Јелене Калајџије (ЈУ Народна библиотека, „Филип Вишњић”, Бијељина, Република Српска) са темом „Да читање почне на вријеме”, Александре Вићентијевић (Библиотека града Београда), која је говорила о пројекту „Читам, па шта?” и његовом значају за тему подстицања читања код деце. Тања Граовац и Владимир Тот представили су „Тинејџ кутак”, процес његовог стварања и организације, Градске народне библиотеке „Жарко Зрењанин”. Прва радна сесија завршена је радом Марије Радуловић, Тање Вуковић и Исидоре Ђоловић: „Библиотека као атеље – синкретички и мултимодални приступ у раду са младима” (Градска библиотека „Владислав Петковић Дис”, Чачак), у коме је предочен начин на који библиотеке могу подржавати, усмеравати и подстицати креативност младих, путем ликовно-књижевних радионица које сједињују традицију са савременим приступом.

Друга радна сесија обухватила је излагања Биљане Петровић (Библиотека града Београда), у ком је приказала радионице на којима је представљено дело *Мали њринци у Великој Хочи* на Косову и Метохији, током манифестације „Игре у Хочи”. Културне руте, као резултат сарадње невладиног сектора, библиотека и других утанова културе, представила је Љиљана Ђуровић (Дечја културна географија, Лазаревац). Александра А. Ердевич-

ки Томић приказала је инклузивне активности за децу и младе у Библиотеци шабачкој. Ивана Ђикић, Јелена Крунић Славковић и Марија Симовић говориле су о сарадњи Народне библиотеке „Стефан Првовенчани“ у Краљеву са друштвеним организацијама локалне заједнице, посебно у корист деце и омадине. Весна Илић и Надица Стојановић представиле су Библиотеку у Лесковцу као инклузивни простор за остваривање људских права деце и младих са сметњама у развоју.

У паралелном програму „Примери добре праксе“, који је маестрално модерирао Даниела Скоковић, говорило је четрнаест колега из дванаест установа. Програм је био подељен у неколико целина, у којима је дат осврт на историјат и традиционалне програме, потом на програмске и тематске активности, сарадњу са локалним институцијама и појединцима, подршку формалном образовању и мултикултуралност. Представљене су иновације у раду и у виду коришћења простора, медија, нових технологија, као и хуманитарни рад и библиотерапија. Радови и аутори радова који су обухваћени овом сесијом били су: Жељко Младићевић, Ана Милутиновић, Народна библиотека Србије: „Деца у посети код доктора за књиге“; Маја Качарић, Градска народна библиотека „Жарко Зрењанин“, Зрењанин: „Зрењанинска библиотека – чувар традиције и зачетник модерне у циљу друштвеног и личног развоја“; Милана Вајкин, Народна библиотека „Јован Поповић“, Кикинда: „Улога библиотекара у одељењима за децу и младе“; Јована Рилак, „Национална установа – Универзитетска библиотека ‘Гоце Долчев’“, Штип, Северна Македонија: „Библиотеке – најмоћнији фактор за квалитетнији образовни процес“; Јасмина Ј. Луковић, Тијана В. Бацетић, Биљана М. Ристовић, Народна библиотека Ужице: „Едукативно-креативне радионице Дечјег одељења Народне библиотеке Ужице“; Душанка Папић, Драгана Петрић, Народна библиотека „Вељко Петровић“, Бачка Паланка: „Књига на позорници библиотеке“; Саша Луковић Васиљевић, Маја Новаковић, Народна библиотека „Стеван Сремац“, Ниш: „Навикавајмо младеж на добро, од тога све зависи: програми Одељења књиге за децу Народне библиотеке ‘Стеван Сремац’ у Нишу“; Снежана Б. Ненезић, Народна библиотека Крушевац: „Временска линија услуга за младе у Народној библиотеци Крушевац“; Рита Флеис, Градска библиотека Суботица: „Звездани и звездане, живи показивачи књига у библиотеци у Старом Жеднику“; Марија Љ. Шаровић, Нарциса С. Алексић, Народна библиотека Пирот: „Комадић који недостаје“; Јелена Чобић Станисављевић, Народна библиотека „Илија М. Петровић“, Пожаревац: „Библиотека – место за интелектуални, емоционални и социјални развој младих људи“; Смиља В. Тодорчевић, Наташа Љ. Булатовић, Библиотека града Београда: „Библиотека ‘Вук Караџић’ Нови Београд – у корак са растом детета“.

У другом делу паралелног програма одржан је летњи Форум Библиотекарског друштва Србије, са темом: „Инкубатор идеја за рад са децом и младима“. Учеснице Форума биле су: Катарина Новаковић (Градска би-

блиотека, Нови Сад): „Сарадња Секције БДС за културне и образовне програме и јавних библиотека Србије и региона на пројекту 'Од детета до поете'”; Елизабета Георгијев (Библиотека „Детко Петков”, Димитровград): „Секција за рад са децом и младима – неопходност поновног активирања и искуства претходног рада”; Виолета Ђорђевић (Библиотека града Београда): „Међународна сарадња и могућност едукације и сарадње кроз Ерсзмус+ пројекат”; Марија Ђурић (Модерна галерија Ваљево): „Потребе и могућности међусекторске сарадње – сарадња као основа за јачање потенцијала установа културе”; Анђелија Пругинић (Градска библиотека „Карло Бијелички”, Сомбор): „Нове идеје и моћ сарадње”. Модератор Форума била је: Милица Матијевић, чланица УО БДС-а.

Радни део програма завршен је обраћањем др Драгане Милуновић, заменице управника Народне библиотеке Србије, у ком је истакла да је један од најважнијих закључка овогодишњег Библионета дефинисање националне стратегије у области пружања библиотечких услуга за децу и младе. Стога је наредни корак преузела Заједница матичних библиотека Србије, која ће покренути иницијативу према Министарству културе РС за дефинисање националне стратегије у области пружања библиотечких услуга за децу и младе, по узору на праксу других земаља у свету и региону.

Поводом Стручно-научног скупа „Библионет 2023” Градска библиотека „Карло Бијелички” приредила је изложбу *80 година Малој њринца*. Изложбу је чинило преко сто различитих издања књиге *Мали њринц* Антоана де Сент Егзиперија, из приватне колекције Жане Гњатовић, библиотекарке Градске библиотеке „Карло Бијелички”, и дечији радови настали током програма „Лето са Малим принцом”. Ауторка поставке је Ерика Вујић. За учеснике скупа организовано је стручно вођење кроз изложбу у Градском музеју Сомбор и Градску библиотеку. Сви учесници скупа имали су прилику да погледају представу Народного позоришта Сомбор *Тенор на зајам*, као и да се уз стручно вођење упознају са знаменитостима Сомбора. У оквиру програма, организована је и продајна изложба ручно рађених сапуна ученика ОШ „Доситеј Обрадовић”.

Импресиван број учесника, квалитетне презентације и дискусије, потврдило су да је Стручно-научни скуп „Библионет”, веома плодан простор за размену идеја и искустава, на коме смо ојачали наша професионална умрежавања и сарадњу. Такође, важно је истаћи да су неформални тренуци дружења, уз осмех и у пријатељском духу, били подједнако важни. Верујемо да ће се плодови овог скупа осећати у будућем раду, пројектима и истраживањима.